

ЦАРЕВНА-ЛЯГУШКА
“LA PRINCESA GRANOTA”:
TRADUCCIÓ, ANÀLISI
ESTRUCTURAL I PROBLEMES DE
TRADUCCIÓ DEL CONTE
POPULAR RUS

103698 - Treball de Fi de Grau

Grau en Traducció i Interpretació

Curs acadèmic 2014-2015

Estudiant: Marina Llorens Pros

Tutora: Maia Sharvashidze

10 de juny de 2015

Facultat de Traducció i Interpretació
Universitat Autònoma de Barcelona

Dades del TFG

Títol: *Царевна-лягушка* “La princesa granota”: traducció, anàlisi estructural i problemes de traducció del conte popular rus

Autora: Marina Llorens Pros

Tutora: Maia Sharvashidze

Centre: Facultat de Traducció i d'Interpretació

Estudis: Grau en Traducció i Interpretació

Curs acadèmic: 2014-2015

Paraules clau: *Царевна-лягушка*, сказка, conte, rus, literatura infantil, princesa, granota

Resum del TFG:

El propòsit d'aquest Treball de Fi de Grau és la traducció i l'anàlisi del conte popular rus “La princesa granota”, que és un bon exemple de la típica rondalla meravellosa on el príncep Ivan ha d'anar a buscar la seva estimada princesa granota a un regne molt llunyà.

A part de la traducció en català també s'estudien quins han estat els problemes de traducció que s'han trobat a l'hora de traduir dividits en problemes lingüístics, textuais, extralingüístics, d'intencionalitat i pragmàtics. A més, s'expliquen les principals dificultats de traducció que són més subjectives i estan relacionades amb el grau de comprensió del text original. Per últim, aquest anàlisi dels problemes es completa amb un estudi dels elements extralingüístics que apareixen al conte “La princesa granota”.

Per acabar, es fa un anàlisi estructural del conte meravellós que reflecteix, d'una manera general, els matisos de la literatura infantil russa. S'estudia el conte a partir de les investigacions de l'etnòleg rus Vladimir Propp, des de les funcions als personatges.

Avís legal:

© Marina Llorens Pros, Cerdanyola del Vallès, 2015. Tots els drets reservats. Cap contingut d'aquest treball pot ésser objecte de reproducció, comunicació pública, difusió i/o transformació, de forma parcial o total, sense el permís o l'autorització de la seva autora.

Taula de continguts

1. Introducció	1
2. Traducció al català del conte “La princesa granota”	3
3. Problemes i dificultats a l’hora de traduir el conte	8
3.1. Problemes de traducció	8
Problemes lingüístics	8
Problemes textuais.....	9
Problemes extralingüístics	10
Problemes d’intencionalitat	11
Problemes pragmàtics	12
3.2. Dificultats de traducció.....	13
3.3. Elements extralingüístics	14
«Cabanya, cabanyeta» de la Baba laga	14
La triplicació	15
3.4. Conclusions	15
4. Anàlisi estructural del conte	16
4.1. Les funcions de Propp	18
Situació inicial	19
Funcions XXV - XXX.....	19
Funcions I - XXII.....	22
Fi	26
4.2. Personatges.....	26
4.3. Conclusions	27
5. Conclusions	28
6. Bibliografia	29
Annex	31
1. Царевна-лягушка	1

1. Introducció

«*Царевна-лягушка*, “La princesa granota”: traducció, anàlisi estructural i problemes de traducció del conte popular rus» pretén ser el primer treball dedicat exclusivament a l'estudi del conte tradicional rus *Царевна-лягушка* que en català l'hem traduït per “La princesa granota”. El nostre objecte d'estudi és realitzar un treball que tingui una rellevància social. Hi ha un gran buit de literatura infantil russa traduïda al català i no solament això, tampoc no tenim constància prèvia de cap estudi estructural exhaustiu en relació amb els contes d'origen rus. A partir d'aquest treball volem suplir la manca que hi ha actualment en aquest àmbit. Volem proposar una traducció del conte que vagi destinada als infants i, a més, descobrir com s'interrelacionen les accions dels personatges amb la història.

Primer de tot, cal dir que des del principi volíem fer un treball relacionat amb la llengua russa però no sabíem ben bé de què. Des de sempre ens ha agradat la literatura infantil i quina millor manera de demostrar aquesta estimació que amb la traducció al català d'un conte rus? Quant a l'elecció del conte, no ha estat pas una decisió fàcil. Primer, hem hagut de trobar un conte que ens agradi i, després, decidir quina versió utilitzar perquè hi poden haver un gran nombre de versions del mateix relat. Com que són contes populars a cada poble, podríem atrevir-nos a dir, hi ha una versió diferent. Aleshores, la tutora d'aquest treball ens van deixar el llibre *Русские народные сказки* (“Contes tradicionals russos”), on hi han recollits contes tradicionals russos i després de tenir una preselecció de deu contes, vam optar per *Царевна-лягушка*, “La princesa granota”. D'una banda, aquest conte reuneix les condicions idònies que buscàvem per aquest treball perquè representa el típic conte popular rus en què un heroi realitza alguna acció que fa que se n'hagi d'anar a buscar la seva estimada princesa (en alguns casos, en comptes d'una princesa, pot ser un objecte). D'altra banda, com que calia valorar la futura línia d'investigació i els apartats corresponents, aquest conte meravellós complia els requisits que buscàvem inicialment. Finalment, s'ha escollit “La princesa granota” perquè és un conte amb un gran interès argumental i, no només això, creiem que una anàlisi d'aquest conte pot ser molt útil per crear una base de coneixements per a la futura traducció d'altres materials de literatura infantil russa. Aquest conte, però, no té autor i no sabem de quina època és. L'única informació que en tenim és que apareix llistat en un corpus del gran folklorista rus Afanàssiev.

Un cop elegit el conte comença el procés de traducció. Gràcies a l'ajuda de diccionaris monolingües, bilingües i enciclopèdies s'han pogut solucionar tots els problemes que vam trobar a l'hora de traduir “La princesa granota”. Els principals problemes de traducció als que ens hem enfrontat estan explicats a la segona part d'aquest treball. També hi ha l'anàlisi estructural del relat i per

poder realitzar un bon estudi hem recopilat informació de diverses investigacions del folklore rus i de contes en general. Sobretot ens centrarem amb l'obra de Vladimir Propp, el conegut i prestigiós etnòleg rus, i amb dos dels seus llibres més transcendentals. Però, sobretot, per a aconseguir que el text final sigui adequat pel futur destinatari cal considerar què entendran i què no entendran els més menuts.

Aquest treball no només proposa la traducció al català del conte rus *Царевна-лягушка*, sinó que també explica quins han estat els problemes de traducció als que ens hem enfrontat. A més, pretén analitzar l'estructura narrativa del conte. Solament ens centrarem amb el nostre conte però, de fet, el nostre estudi servirà de base per a altres relats que tinguin unes característiques semblants. Per tant, intentarem descobrir per què hi apareixen determinades accions i com s'ordenen i s'agrupen i, amb tot això, veure quin paper tenen els personatges i com interaccionen entre si. Arran de tot aquest estudi, el principal propòsit que tenim és conèixer a fons com són els contes populars russos i adquirir unes nocions més avançades per si volem en un futur traduir més contes de la literatura infantil russa al català.

2. Traducció al català del conte “La princesa granota”

La princesa granota

Fa molts i molts anys, hi havia un tsar, el rei dels països de l'est, que tenia tres fills en edat de casar-se. Un bon dia, el tsar els va dir:

—Fills meus! Construïu-vos un arc i dispareu una fletxa. La dona que us torni la fletxa serà la vostra muller; però si ningú no us la torna, voldrà dir que no us casareu.

Aleshores el fill gran va llançar la fletxa i l'hi va tornar la filla del príncep, el fill mitjà va llançar la fletxa i l'hi va tornar la filla del general, però quan el petit príncep Ivan va llançar la fletxa, va caure en un pantà i l'hi va tornar una granota que la portava a la boca. Els dos primers germans estaven molt contents, però el príncep Ivan es va quedar pensatiu fins que es va posar a plorar:

—Com podré viure, amb una granota? El matrimoni és per a tota la vida. Això no serà bufar i fer ampolles.

El príncep Ivan va plorar i va plorar, però no hi havia res a fer: s'havia de casar amb la granota. Tots ells es van casar segons els seus rituals i, quan es va casar, la granota era sobre una safata.

I així vivien. Però vet aquí que un dia el tsar volia veure quines eren les aptituds de les nores, volia saber quina d'elles era la més hàbil. Aleshores va ordenar a les nores que cosissin la millor camisa. El príncep Ivan va tornar a quedar-se pensatiu, fins que va començar a plorar:

—Què farà, ara, la granota! Tothom és riurà de mi.

Aleshores la granota es va arrossegar pel terra mentre raucava i, tan aviat com el príncep Ivan es va adormir, va sortir al carrer, es va treure la pell de granota, es va convertir en una bonica noia i va cridar:

—Minyones i criades! Feu alguna cosa!

Les minyones i les criades li van portar tot seguit una camisa de la millor qualitat. Ella la va agafar, la va plegar i la va posar al costat del príncep Ivan; després es va tornar convertir en granota, com si res no hagués passat! Quan el príncep Ivan es va despertar es va posar molt content, va agafar la camisa i se'n va anar a veure el tsar que, després d'admirar-la, va dir:

—Això sí que és una camisa per portar el diumenge de Pasqua!

Llavors, el germà mitjà li va donar la seva i el tsar va dir:

—Només serveix per anar als banys russos!

Quan el germà gran li va donar la seva, el tsar va respondre:

—Me la posaré per anar per casa!

Quan van sortir de casa el tsar el príncep Ivan marxa per un cantó i els dos fills grans per l'altre:

—No ho veus, que ens hem rigut en va del príncep Ivan? La seva muller no és una granota, sinó una mena de bruixa!

El tsar va donar una nova ordre: aquesta vegada volia que les nores fessin pa i que l'hi portessin; volia que prepararessin un pa ben tendre i ben blanc. Al principi, les altres dues nores es reien de la granota però, després de la prova de la camisa, havien enviat una minyona perquè l'espies; volien saber com s'ho faria. Però la granota se'n va adonar i per això va agafar la massa mare i la va deixar reposar, després va treure la tapa i va llançar directament la massa al foc. La minyona ho va veure i se'n va anar corrents per explicar a les seves senyores fil per randa allò que acabava de fer la nora del tsar.

La granota astuta les havia enganyades i tan bon punt s'ho havien cregut, va netejar el forn i, ho va deixar tot com si no hi hagués passat res. Se'n va anar al porxo, es va treure la pell de granota i va cridar:

—Minyones i criades! Ara feu-me un pa tan bo com aquell que el meu sogre només menja els diumenges i els dies de festa.

Les minyones i les criades li van portar tot seguit el pa. La granota el va agafar, el va posar al costat del príncep Ivan i es va convertir una altra vegada en granota. L'endemà, el príncep Ivan es va despertar, va agafar el pa i el va portar al seu pare. Quan el pare va agafar el pa dels germans grans, les seves esposes van admetre que havien posat el pa al forn com ho havia fet la granota, però a elles se'ls havia socarrimat. Primer, el tsar va agafar el pa del germà gran, el va mirar i el va tornar a la cuina i amb el pa del germà mitjà va fer el mateix. Va arribar el torn del príncep Ivan, que li va donar el pa al seu pare; el pare el va agafar, el va mirar i va dir:

—Aquest sí que és el pa que s'ha de menjar el diumenge de Pasqua. No com el de les mullers dels fills grans, tot socarrimat!

Després, al tsar se li va acudir fer un ball perquè volia veure quina de les seves nores ballava millor. Va reunir tots els convidats i també les nores, però el príncep Ivan pensava:

—Com hi aniré, amb una granota?

El nostre príncep Ivan plorava desconsolat, somicant sense parar, quan la granota li va dir:

—No ploris, príncep Ivan! Vés al ball, jo hi aniré d'aquí a una hora.

Dit i fet: el príncep Ivan es va calmar una mica en sentir la granota, i va marxar cap al ball. La princesa es va treure la pell de granota i portava un vestit molt bonic! Quan va arribar al ball, el príncep Ivan va estar molt content i tots van aplaudir:

—Que bonica!

Van començar a menjar i beure, però la princesa granota rosegava un os i després se'l posava a la màniga, bevia alguna cosa i el que quedava s'ho posava a l'altra màniga. Les altres nores van veure què feia i elles també es van ficar ossos en una màniga; bevien, i la resta l'abocaven a l'altra màniga. Va arribar el torn de ballar i el tsar va demanar a les mullers dels fills grans que sortissin a ballar, però elles volien que la granota sortís primer. Ella va agafar el príncep Ivan per anar a ballar i tos dos ballaven i ballaven, i giraven i giraven, feia goig de veure com ballaven. I quan la granota va moure la mà dreta, de la màniga van aparèixer arbres i rius; quan va moure l'esquerra, van sortir volant molts ocells de mil colors. Es van quedar tots bocabadats. Però quan va parar de ballar, tot va desaparèixer. Llavors les altres nores van anar a ballar i volien fer el mateix que havia fet la princesa granota: van moure la màniga dreta i els ossos van sortir disparats i van anar a parar als convidats; van moure la màniga esquerra i l'aigua els va esquitxar a tots. Al tsar, això no li va agradar gens i va cridar:

—Ja n'hi ha prou, atureu-vos!

I les nores van parar.

Quan el ball arribava a la fi, el príncep Ivan va anar corrents cap a casa i es va posar a buscar la pell de la seva muller, la va trobar i la va cremar. Ella va anar a dormir amb el príncep Ivan; l'endemà al matí li va dir:

—Oh, príncep Ivan, si haguessis tingut paciència, jo ara seria teva i Déu ho sap. Adéu-siau! Busca'm a les terres més llunyanes, al regne de més enllà —i la princesa va desaparèixer de cop.

I va passar un any. El príncep Ivan va intentar casar-se amb una altra dona, però no va poder fer-ho perquè encara trobava a faltar la seva muller. Un bon dia, va demanar la benedicció als pares per anar a buscar la granota. Dit i fet: va caminar molt i, de sobte, va trobar una cabanyeta de cara al bosc i d'esquena a ell; el príncep Ivan li va dir:

—Cabanya, cabanyeta! Posa't com Déu mana! Gira't de cara cap a mi i d'esquena al bosc.

I la cabanyeta es va girar, el príncep Ivan hi va entrar i a dins hi va trobar una vella que li va dir:

—Fuig, fuig! Guaita qui tenim aquí! Aquí que no ve mai cap ésser viu per la seva pròpia voluntat i de sobte apareix el príncep Ivan en carn i ossos! Cap on vas, príncep Ivan?

—Abans de tot, vella, dóna'm menjar i beure, i després pregunta'm el que vulguis.

La vella li va donar menjar i beure, li va preparar el llit i el príncep Ivan li va dir:

—Iaia! Busco l'Elena la Bonica.

—Oh, fillet, has tardat molt de temps en venir! Al principi ella pensava molt en tu, però ara ja no tant; fa temps que no em ve a veure. Vés a casa de la meva germana mitjana, ella sabrà on és.

De bon matí, el príncep Ivan es va posar en marxa, va arribar a la cabanyeta i va dir:

—Cabanya, cabanyeta! Posa't com Déu mana! Gira't de cara cap a mi i d'esquena al bosc.

La cabanyeta es va girar en rodó. Llavors el príncep Ivan hi va entrar i, després de seure, la vella li va dir:

—Fuig, fuig! Guaita qui tenim aquí! Aquí que no ve mai cap ésser viu per la seva pròpia voluntat i de sobte apareix el príncep Ivan en carn i ossos! Cap on vas, príncep Ivan?

—Sí, iaia, estic buscant l'Elena la Bonica.

—Oh, príncep Ivan —va dir la vella—com és que has tardat tant a venir? La granota va començar a oblidar-te i aviat es casarà amb un altre home! Ara viu a casa de la meva germana gran, vés-te'n cap allà però estigues ben atent: en apropar-t'hi, ella sabrà que véns. I, aleshores, l'Elena es convertirà en un fus, aquella barreta de fusta que serveix per a filar a mà i, la seva roba, en or. La meva germana començarà a filar l'or i, quan acabi d'enrotllar el fil al fus, el posarà dins el baül i el tancarà. Primer, hauràs de trobar la clau, després obrir el baül i trencar el fus i tirar la punta cap enrere i la resta cap endavant i, llavors, la granota apareixerà davant teu.

El príncep Ivan va arribar on era l'altra vella i va entrar dins la cabanya. I en aquell moment la vella, que estava filant el fil, va posar el fus dins el baül, el va tancar amb clau i va guardar la clau. Ell va agafar la clau, va obrir el baül, va

treure el fus i el va trencar tal com li havien dit, va tirar la punta cap enrere i la resta cap endavant. De cop i volta va aparèixer l'Elena la Bonica i el va renyar:

—Oh, com és que has tardat tant, príncep Ivan? Gairebé em caso amb un altre; de fet, arribarà aviat...

L'Elena la Bonica va agafar la catifa màgica de la vella, s'hi van asseure i se'n van anar volant com els ocells. En aquell moment, va arribar el nuvi, i es va assabentar que se n'havien anat, així d'astut era! Els va anar al darrere i corria i corria, i de poc gairebé els atrapa; ells van entrar al seu regne sobre la catifa, però el nuvi no podia sortir d'aquell regne encantat. Van volar fins al palau i tothom estava content. Van viure feliços per sempre més, per l'alegria de tothom.

3. Problemes i dificultats a l'hora de traduir el conte

Pel que fa a la traducció de “La princesa granota” ens hem trobat amb un gran nombre de complicacions a l'hora de traduir. Val la pena remarcar que un entrebanc ha estat, d'una banda, la complexitat del vocabulari del text original i, de l'altra, adaptar l'obra perquè soni bé en català tenint en compte que va dirigit a un públic infantil. És cert que en rus ja és un conte però a la traducció calia argumentar més les estructures i tenir molta cura amb l'elecció del lèxic. No obstant això, en aquest apartat hem volgut tractar els dubtes més rellevants. Així doncs podem definir els problemes de traducció com: «Las dificultades de carácter objetivo con que puede encontrarse el traductor a la hora de realizar una tarea traductora» (Nord, 1991: 151). Un traductor també es pot trobar amb dificultats de traducció que, en canvi, són subjectives i estan relacionades amb la seva naturalesa. És difícil establir les diferències entre tots dos perquè hi ha una línia molt fina que depèn de la capacitat de cada traductor. A part d'això també hem volgut comentar un parell d'elements característics dels contes russos: d'una banda, la velleta que viu en una cabanyeta al bosc i, de l'altra, la importància de la triplicació en la literatura infantil. Així doncs, aquest apartat estarà dividit en tres punts claus: els problemes de traducció (més objectius), les dificultats de traducció (més subjectives) i els elements extralingüístics.

3.1. *Problemes de traducció*

Hi ha una gran varietat de problemes de traducció que poden afectar microunitats o macrounitats del text original. Per afrontar els problemes que han anat sorgint hem optat per seguir les cinc categories bàsiques de problemes de traducció utilitzades per PACTE (2011):

Problemes lingüístics

Són problemes relacionats amb el codi lingüístic, fonamentalment amb el pla lèxic (no especialitzat) i el morfosintàctic. Poden ser de comprensió i/o reexpressió:

- Problema lingüístic 1: «[...] их жёны как попускали в печь хлеба так же, как лягушка, — у них и вышло **кули-мули.**» + «Не такой, как у больших снох, **с закалой!**»

Solució: [...] les seves esposes van admetre que havien posat el pa al forn com ho havia fet la granota, però a elles **se'ls havia socarrimat**» + « No com el de les mullers dels fills grans, **tot socarrimat!**»

Кули-мули i *закалой* són adjectius que, en aquest cas, denoten un desastre culinari relacionat amb el pa com el fet que estigui socarrimat, dur, sec, cru, etc. Hem considerat que “socarrimat” era la millor opció perquè en el text es parla de com les nores i la granota fan pa i utilitzen el forn.

- Problema lingüístic 2: «Фу, фу!»

Solució: «Fuig, fuig!»

En rus, «Фу, фу!» és una onomatopeia que en aquest context s'utilitza per remarcar la repugnància i el fàstic. Totes dues germanes la fan servir quan veuen al príncep davant les seves cabanyes i se sorprenden.

Problemes textuais

Són problemes relacionats amb qüestions de coherència, progressió temàtica, cohesió, tipologies textuais i estil. Són conseqüència de les diferències de funcionament textual entre totes dues llengües. Poden ser de comprensió i/o reexpressió.

- Problema textual 1: «А малому Ивану-царевичу принесла стрелу из болота лягушка в зубах».

Solució: «[...] però quan el petit príncep Ivan va llançar la fletxa, **va caure en un pantà i l'hi va tornar una granota que la portava a la boca**».

El problema d'aquesta frase és «из болота лягушка в зубах» que, si es tradueix paraula per paraula, significa: 'a les dents de la granota del pantà'. El paràgraf comença amb el fill gran que llança la fletxa i l'hi torna la filla del príncep. Aquesta acció es repeteix amb el fill mitjà i el fill petit i, en rus, es manté la mateixa estructura, però en català no és possible. La dificultat, llavors, ve amb la frase del fill petit, el príncep Ivan, que quan llança la fletxa, cau en un pantà i una granota la porta entre les dents. Hem solucionat aquest problema explicant pas per pas l'escena.

- Problema textual 2: «Отдал приказ»

Solució: «Aleshores **va ordenar** a les nores que cosissin la millor camisa».

Aquesta frase no dóna cap tipus de complicació alhora de traduir, seria 'ho va ordenar'. Ara bé, l'hem elegida per solucionar un problema que s'arrossega en tot el paràgraf: cal explicar què va ordenar fer el tsar perquè sinó, i en rus també hi ha aquesta falta de concreció, no se sap què han de fer les nores fins que, un parell de frases més endavant descobrim que les nores porten les camises al tsar.

- Problema textual 3: «Те невестки сперва смеялись над лягушей; а теперь, **как пришло время**, они и послали горнишну подсматривать, как она станет стряпать.»

Solució: «Al principi, les altres dues nores es reien de la granota però, **després de la prova de la camisa**, havien enviat una minyona perquè l'espiés; volien saber com s'ho faria.»

Hem considerat apropiat canviar el significat original d'aquesta frase que, literalment, vol dir: 'ara que havia passat el temps'. Encara que sigui una llicència, creiem que era necessari transformar la frase perquè millora la coherència, la cohesió i la progressió temàtica del conte.

Problemes extralingüístics

Són problemes que remeten a qüestions temàtiques (conceptes especialitzats), enciclopèdiques i culturals. Estan relacionades amb les diferències culturals.

- Problema extralingüístic 1: «В стары годы, в старопрежни (годы)»

Solució: «Fa molts i molts anys»

És una expressió russa utilitzada al començament dels contes que remarca com d'antiga és la història. La traducció paraula per paraula és 'als vells temps, en temps antics'. En català existeixen diverses fórmules populars per a introduir un conte que tenen la mateixa idea d'antiguitat, per aquesta traducció hem optat per «fa molts i molts anys».

- Problema extralingüístic 2: «Век жить — не реку перебрести или не поле перейти!»

Solució: «El matrimoni és per a tota la vida. Això no serà bufar i fer ampolles».

Aquesta frase és una expressió russa sense equivalent en català. Si es tradueix literalment, vol dir: 'Viure cent anys no és ni com creuar un riu, ni com travessar un camp'. En rus, fa la sensació de dificultat perquè compara una tasca fàcil, com creuar un riu o travessar un camp, amb un fet complex, com és viure cent anys acompanyat. Per això, d'una banda, hem considerat que la millor opció és unir una idea tradicional com «el matrimoni és per a tota la vida» i, d'altra banda, la dita popular catalana «això és bufar i fer ampolles» però en sentit negatiu.

- Problema extralingüístic 3: «Во Христов день»

Solució: «diumenge de Pasqua»

Als països cristians la Pasqua és un període d'alegria on es celebra la resurrecció de Jesucrist. El dia més important de tota la festivitat és el diumenge i, per això, en rus el diumenge de Pasqua s'anomena "el dia de Crist".

- Problema extralingüístic 4: «В баню»

Solució: «als banys russos»

Баня són els banys russos que, com als banys romans, s'hi pot anar sol o acompanyat i, avui en dia, encara és molt popular anar-hi. Cal remarcar que són uns banys i no una sauna. Una sessió tradicional en aquests banys consisteix a exposar-se a la calor humida durant un temps i després submergir-se en un llac o riu pròxim o rebolcar-se en la neu si és ple hivern. Serveix per millorar la circulació sanguínia, purificar la pell, eliminar les toxines i és un remei contra l'estrès i la ressaca.

- Problema extralingüístic 5: «В чёрной избе её носить!»

Solució: «Me la posaré **per anar per casa!**»

Isba (*изба*) és una casa rural russa de fusta que, «en sentit estricte, la paraula significa "local escalfat", derivat de la paraula *istobka*»¹. De fet, la traducció literal de «в чёрной избе» és 'a la cabanya negra', però, en aquest cas, el sentit de la frase és pejoratiu i remarca la mala qualitat de la camisa i el seu ús quotidià.

- Problema extralingüístic 6: «Они на ковре влетели в Русь, а ему нельзя как-то в Русь-то, воротился; [...]»

Solució: «[...] ells van entrar al seu **regne** sobre la catifa, però el nuvi no podia sortir d'aquell regne encantat.»

Русь és el territori que «Històricament abastava la part nord d'Ucraïna, Bielorússia i algunes parts veïnes de Finlàndia, els Estats Bàltics, Polònia i Eslovàquia»². Però en aquest cas es refereix al regne.

Problemes d'intencionalitat

Són problemes relacionats amb les dificultats d'entendre la informació del text original, és a dir, intenció, intertextualitat i pressuposicions entre altres.

- Problema d'intencionalitat 1: «Царь даёт опять приказанье, чтоб снохи состряпали **хлебы** и принесли ему напоказ, котора лучше стряпат?»

¹ "Isba" Gran Enciclopèdia Catalana, 2015.

² "Rus" Gran Enciclopèdia Catalana, 2015.

Solució: «El tsar va donar una nova ordre: aquesta vegada volia que les nores fessin pa i que l'hi portessin; volia que preparassin **un pa ben tendre i ben blanc**».

Hem considerat necessari emfatitzar quines són les bones qualitats d'un bon pa perquè, encara que no s'expliquin en rus, l'original dóna a entendre que és un pa d'excel·lentíssima qualitat. Cada vegada que es mencioni el pa del príncep Ivan en la traducció es remarcarà com n'és de bo amb un adjectiu qualificatiu.

Problemes pragmàtics

Són problemes derivats de l'encàrrec de traducció, de les característiques del destinatari i del context en què s'efectua la traducció. Afecten la reformulació.

- Problema pragmàtic 1: «Царь»

Solució: «Tsar»

Hem cregut convenient incloure una breu explicació de la paraula *царь* la primera vegada que apareix al conte perquè, com que aquesta història va dirigida a nens, no estem segurs que coneguim què significa aquesta paraula.

- Problema pragmàtic 2: «Няньки-маньки!»

Solució: «Minyones i criades!»

Няньки significa 'mainadera' i *маньки* significa 'minyona' o 'serventa'. En rus, «Няньки-маньки!» és una al·literació perquè es repeteix el so "-nki", per intentar aconseguir un efecte similar en català hem optat per «minyones i criades» que té un to de cantarella.

- Problema pragmàtic 3: «Избушка, избушка!»

Solució: «Cabanya, cabanyeta!»

Избушка vol dir cabanyeta en rus, però per donar un toc de conte a la història hem decidit combinar el substantiu amb el diminutiu perquè, així, soni com una canterella.

- Problema pragmàtic 4: «[...] Елена обернётся **веретёшком**, а платье на ней будет золотом».

Solució: «[...] l'Elena es convertirà en un **fus, aquella barreta de fusta que serveix per a filar a mà** i, la seva roba, en or».

Com que aquest conte va destinat a un públic infantil, hem considerat necessari explicar què era un fus perquè és una paraula que els nens no acostumen a conèixer. Quant a aquest obstacle, voldríem remarcar que les il·lustracions als

contes són essencials perquè fan la història més visual i, si hi hagués un dibuix d'un fus, quedaria més clar.

3.2. *Dificultats de traducció*

Christiane Nord diferencia els problemes de traducció i les dificultats de traducció i destaca que les dificultats «son subjetivas y tienen que ver con el propio traductor y sus condiciones de trabajo particulares» (1991: 151). Respecte a això, podem parlar de dificultats específiques del text que estan relacionades amb el grau de comprensió del text original. A més a més, també existeixen les dificultats que depenen del traductor, les pragmàtiques, que estan relacionades amb la feina traductològica, i les tècniques, relacionades amb l'especificitat del text.

En aquest cas, hem volgut destacar quatre dificultats que hem hagut d'afrontar i que concorden amb les dificultats assenyalades per Nord. També cal destacar que s'han pogut solucionar gràcies a l'ajuda de la tutora del treball.

- Dificultat de traducció 1: «Иван-царевич тоскует о жене; на другой собрался, выпросил у отца, у матери благословенье и пошёл».

Tipus de dificultat: textual (i problema d'intencionalitat)

Solució: «El príncep Ivan **va intentar casar-se amb una altra dona**, però no va poder fer-ho perquè encara trobava a faltar la seva muller».

La dificultat està relacionada amb el grau de comprensió del text original on no s'ha entès una pressuposició. En rus, la part complicada és “на другой собрался” que vol dir ‘ho faré amb una altra’. Així doncs, “l'omissió” d'una paraula ha provocat que la traducció literal soni inapropiada i ha creat aquesta confusió.

- Dificultat de traducció 2: «Стань по-старому, как мать поставила — к лесу задом, а ко мне передом».

Tipus de dificultat: pragmàtica i depèn del traductor

Solució: «Posa't com Déu mana! Gira't de cara cap a mi, i d'esquena al bosc».

Aquesta frase acostuma a anar just després de «Избушка, избушка!» (Vegeu “Problema pragmàtic 3”, pàg. 12). Hem entès el significat paraula per paraula, però el sentit no quadrava perquè literalment vol dir: ‘Posa't com abans, com la mare et va posar d'esquena al bosc i de cara cap a mi’.

- Dificultat de traducció 3: «Русской кошки слыхом было не слышать, видом не видать, нынче русская кошка сама на двор пришла».

Tipus de dificultat: pragmàtica i depèn del traductor

Solució: «Guaita qui tenim aquí! Aquí que no ve mai cap ésser viu per la seva pròpia voluntat i de sobte apareix el príncep Ivan en carn i ossos!».

Dificultats amb la comprensió i la reexpressió en aquesta oració que destaca la sorpresa que tenen totes dues germanes bruixes quan veuen al príncep Ivan respectivament. Els principals entrebancs han estat l'estructura i el sentit original. Aquesta frase literalment vol dir: 'Els ossos russos no s'escoltaven ni amb les orelles ni es veien amb els ulls i ara els ossos russos han vingut sols a la porta de casa'. Hem tingut els mateixos obstacles que a l'anterior apartat.

- Dificultat de traducció 4: «[...] ты найди ключ, отвори ящик, веретёшко переломи, кончик брось назад, а корешок перед себя: она и очутится перед тобой».

Tipus de dificultat: depèn del traductor

Solució: «Primer, hauràs de trobar la clau, després obrir el baül i trencar el fus i tirar la punta cap enrere i la resta cap endavant i, llavors, ella apareixerà davant teu».

La dificultat ha estat amb el sentit i l'ordre, no amb les paraules en si.

3.3. Elements extralingüístics

«Cabanya, cabanyeta» de la Baba laga

Quan el príncep Ivan marxa de casa per anar a buscar la seva estimada granota arriba a una cabanya que es troba al bosc. Per a un lector català aquesta és una simple cabanya on viu una velleta que ajuda a l'heroi. Però, per a un lector rus, aquesta no és una cabanya més: és la cabanya de la bruixa Baba laga.

La Baba laga és una vella arrugada que té dents d'acer que li serveixen per menjar persones però, normalment, menja nens. Ella viu en una cabanya que s'aixeca sobre dues potes de gallina enormes que li serveixen per desplaçar-se per tota Rússia. La façana de la casa està adornada amb calaveres que fan llum. També hi ha tres cavallers que treballen per ella i controlen el dia, el vespre i la nit. Tothom que vulgui entrar a la cabanyeta, que està de cara al bosc, s'ha de saber el conjur correctament. Quan la cabanya dona una volta sobre el seu eix, l'heroi pot entrar i, aleshores, ell demana que li doni beure i menjar.

El fet que en aquest conte hi hagi tres velletes és per la importància de la triplicació en els contes russos.

La triplicació

Un aspecte molt important dels contes meravellosos en general i, sobretot, a Rússia és el número tres o la triplicació. En el nostre conte trobem la triplicació en molts casos: tres fills, tres esposes, tres proves, tres velletes i tres cabanyes entres altres.

D'una banda, podem explicar la triplicació gràcies a la Santíssima Trinitat. Aquesta doctrina estableix que Déu és un ser únic i etern que existeix simultàniament en tres persones diferents: el Pare, el Fill i l'Esperit Sant. Per tant, el número tres ve de la religió que ha sigut sempre un element molt influenciat en la societat. D'altra banda, podríem dir que la repetició del número tres és m'és aviat un recurs narratiu: "La triplicació és també un recurs que afavoreix la memorització i el procés narratiu. Al narrador o a la narradora se li facilita enormement la feina de recordança del text que ha d'explicar, però també a l'oient, ja que per pocs contes que conegui, ja sap que només la tercera opció o el tercer intent serà el que tindrà èxit, el que permetrà continuar el procés narratiu, fet que lluny de disminuir l'interès dels oients, l'augmenta, ja que aquests segueixen l'explicació atentament vigilant si s'acompleixen les seves pròpies hipòtesis" (Ros, 2009: 42).

3.4. Conclusions

És evident que a l'hora de traduir "La princesa granota" hem tingut molts problemes amb el lèxic perquè és complex traduir contes, tant pel llenguatge tant enrevessat, com pintoresc. La majoria s'han pogut solucionar consultant diccionaris en línia o enciclopèdies, però n'hi havia d'altres que no eren pas una tasca senzilla. Per això, tots aquests entrebancs que hem trobat a l'hora de traduir i, més concretament, aquells que han necessitat més recerca s'han explicat de manera detallada en aquest apartat i els hem pogut resoldre gràcies a una detallada i exhaustiva investigació i a l'ajuda de la tutora d'aquest treball. A més a més, gràcies a una breu recerca dels principals elements extralingüístics que apareixen al nostre conte ara podem entendre millor, no només "La princesa granota", sinó també altres contes de la literatura infantil russa.

4. Anàlisi estructural del conte

Després de resoldre els problemes i les dificultats de traducció, hem volgut analitzar el conte de “La princesa granota” a fons per explicar els matisos de la literatura infantil russa i les seves característiques. Per fer-ho hem estudiat l'estructura de la narració i els personatges a partir dels estudis sobre els contes de Vladímir Propp.

A finals del primer terç del segle XX, no hi havia suficients materials de caràcter científic sobre els contes a Rússia perquè m'és aviat tots eren una simple descripció dels treballs previs, els quals analitzaven els precedents històrics i mitològics de la literatura oral. Les explicacions dels estudis anteriors no tenen cap tipus de sistematització i estan basades en elements de contingut i no divideix objectivament el relat. Tanmateix, l'etnòleg Vladímir Propp va plantejar una forma d'investigació completament diferent, era un plantejament rigorós i descriptiu. Gràcies als seus estudis va obtenir un gran reconeixement mundial i es va establir com un dels millors folkloristes russos.

Vladímir Iàkovlevitx Propp va néixer a Sant Petersburg l'any 1895 en una família de descendència alemanya. Després d'estudiar filosofia russa i alemanya a la Universitat de Sant Petersburg, va treballar de professor d'alemany. L'any 1932 va començar a treballar a la Universitat de Sant Petersburg, a partir de l'any 1938 va ser cap del departament de folklore i, després, del departament de literatura russa fins que va morir el 1970.

Propp va publicar dos llibres essencials que ens serviran per a l'anàlisi del nostre conte: *Morfología del cuento* i *Las raíces históricas del cuento*. La primera publicació del llibre *Morfología del cuento* va ser l'any 1928 com a resultat de les seves primeres investigacions però, per aquest treball, ens basem en la primera edició en castellà que va ser publicada a partir de l'edició francesa de 1970 i aquesta, ahora, es basa en la segona edició russa revisada i ampliada. Després de la publicació d'aquest llibre, Vladímir Propp va ser acusat de proposar un esquema massa general. No obstant això, Propp es va defensar justificant que «que cada cuento, a pesar de esa estructura general o precisamente a causa de ella, también se nutre precisamente de la diversidad y el sabor local de las diferentes variantes» (Soriano, 1995: 191). Va publicar *Las raíces históricas del cuento* l'any 1946 que no solament parla de contes russos, sinó que també dels de tot el món i aquest és el motiu pel qual tot el seu estudi representa la base morfològica de milers i milers de contes meravellosos. En aquest llibre s'investiga els nexes que hi ha entre els contes, els mites i els rituals primitius i, a més, s'intenta analitzar la trama dels rituals antics. Així mateix, ell criticava el fet que la majoria de folkloristes es centrava en «el folklore de una región o de una nación, sin tener en cuenta que es un fenómeno internacional. Él prefería estudiar los fenómenos en el proceso de su

desarrollo, y de una forma comparativa que tuviera en cuenta ejemplos de otras culturas» (Prat, 2005: 188).

Després d'analitzar un corpus de més de 100 contes que havia recollit el conegut folklorista rus Afanàssiev, Propp va arribar a establir una sèrie de punts que creaven una estructura que es repetia entre els contes d'aquell corpus. El seu estudi inclou un gran ventall narratiu i això permet que milers de contes de tot el món es puguin analitzar a partir d'una organització semblant. Per a Propp, el conte meravellós no es podia definir per mitjà de l'argument, sinó que es definia per la composició i perquè «cada segmento de un texto necesita tener una acción, esta acción debe ser recurrente, servir una función en el desarrollo del argumento y manifestarse en variantes» (Prat, 2005: 188).

Abans de continuar parlant de les funcions de Propp, primer cal establir què és un conte meravellós, també anomenat rondalla meravellosa: «En essència, podem dir que la rondalla meravellosa és aquella que narra de forma lineal la peripècia d'un personatge (heroi/heroïna) que té com a objectiu la reparació d'un problema ocasionat per un agressor o per una manca. En el transcurs d'aquesta peripècia superarà unes proves, rebrà l'ajut d'éssers que li seran favorables, trobarà entrebancs, haurà de resoldre situacions conflictives — sovint amb l'ajut d'auxiliars— i finalment aconseguirà el seu objectiu, que el menarà a un final feliç» (Valriu, 2008: 21).

Propp defensa que la majoria de contes meravellosos van sorgir en una època en què la religió era la part fonamental de la societat. Avui en dia, les històries religioses, els costums i les tradicions d'aquells temps pràcticament s'han oblidat o, si més no, són molt poc conegudes. No obstant això, i com diu Propp: «partimos de la premisa de que el relato maravilloso ha conservado las huellas de las formas de la vida social actualmente desaparecidas» (1974: 23). Quan una religió o una societat desapareix, la cultura no sempre s'extingeix, sinó que els seus elements es modifiquen i els símbols es transformen. Per això, al seu llibre *Las raíces históricas del cuento* es menciona que «El rito, nacido como un medio de lucha contra la naturaleza, con el paso del tiempo, cuando se han hallado métodos racionales para luchar contra la naturaleza y actuar sobre ella, no muere, sino que cambia de sentido» (1974: 28). Per tant, hi ha una relació directa entre la realitat i els contes, però cal destacar que la informació és sempre unidireccional, de la realitat al conte i no a la inversa.

Segons Propp, els contes meravellosos estan constituïts per funcions que són les parts constitutives fonamentals. Una funció és «la acción de un personaje definida desde el punto de vista de su significación en el desarrollo de la intriga» (1971: 33). En altres paraules, una funció és una acció que influirà en el desenvolupament del relat. El nombre de funcions en un conte és limitat, però l'agrupació de certes funcions és igual en tots els contes que recull Afanàssiev. Cal destacar que no tots els contes tenen totes les funcions però, aquest fet, no

fa que la trama canviï. A més, «Los temas de los cuentos están estrechamente ligados los unos con los otros, tan cabalgados unos con otros» (Propp, 1971: 22). Les funcions són els elements invariables i també ho són les accions dels personatges, en canvi, la seva identitat pot variar.

En total, hi ha trenta-una funcions i apareixen en ordre en tots els contes perquè això dona claredat. L'autor identifica cada funció amb un número, un símbol i una paraula clau. Les funcions que apareixen al llibre *Morfologia del conte* per ordre són: allunyament, prohibició, transgressió, interrogatori, informació, engany, complicitat, malifeta, mancança, mediació (o moment de transició), principi de l'acció contrària, partida, primera funció del donant, reacció de l'heroi, recepció de l'objecte màgic, desplaçament, combat, marca, victòria, reparació, retorn, persecució, auxili, arribada d'incògnit, pretensions falses, tasca difícil, tasca complerta, reconeixement, desemmascarament, transfiguració, càstig i boda.

4.1. Les funcions de Propp

A causa de l'estructura d'aquesta versió del conte popular, hem modificat l'ordre original de les funcions de Propp. L'etnòleg rus diu al respecte que: «En lo que concierne al agrupamiento, hay que saber en primer lugar que todos los cuentos no tienen, ni mucho menos, todas las funciones. Pero eso no modifica de ninguna manera la ley de sucesión. La ausencia de ciertas funciones no cambia la disposición de las demás» (1971: 34). És a dir, que no és una qüestió *sine qua non* que en un conte meravellós hi apareguin totes les funcions. A més, els contes d'aquest tipus tenen la particularitat que comparteixen estructures bastant similars i el famós etnòleg va establir «una *lei de la permutabilitat*, on considerava que les parts d'una rondalla es poden traslladar a una altra sense cap mena de canvi» (Creus, 1998: 1).

Per tant, començarem l'anàlisi per la funció XXV fins a la XXX. Creiem convenint ordenar-ho així atès que aquest ordre de funcions és el que s'adapta millor a la "situació inicial". Segons el nostre punt de vista, ens ha semblat interessant situar-les al context previ on, tot i que el personatge principal és el príncep Ivan, el personatge secundari és la granota que ha de realitzar les proves i fer front a les nores. Aleshores, la primera part del conte comença amb una sèrie de proves que han de dur a terme les mullers dels prínceps. La segona part comença just després de la tercera i última prova, quan el petit príncep Ivan ha d'anar a buscar la seva estimada granota, l'Elena la Bonica. Aquesta part va de la funció I a la XXII.

Primer de tot, exposarem la situació inicial del conte on s'enumera els membres de la família i es presenta el futur protagonista. En segon lloc, les funcions de

Vladímir Propp explicades de manera desglossada que podem trobar en aquest conte meravellós i, finalment, parlarem dels personatges.

Situació inicial

Normalment els contes comencen amb una explicació de la situació inicial. En aquesta part es parla de la família i de l'heroi.

- Definició temporal (en aquest cas, s'ha omès la localització) i introducció a la història:

«Fa molts i molts anys, hi havia un tsar, el rei dels països de l'est, que tenia tres fills en edat de casar-se».

- El tsar mana a tots tres fills buscar una futura muller i els explica com fer-ho:

«—Fills meus! Construïu-vos un arc i dispareu una fletxa. La dona que us torni la fletxa serà la vostra muller; però si ningú no us la torna, voldrà dir que no us casareu».

- Els fills grans tenen sort però no en té el fill més petit, el príncep Ivan, que és el protagonista d'aquest conte:

«Aleshores el fill gran va llançar la fletxa i l'hi va tornar la filla del príncep, el fill mitjà va llançar la fletxa i l'hi va tornar la filla del general, però quan el petit príncep Ivan va llançar la fletxa, va caure en un pantà i l'hi va tornar una granota que la portava a la boca».

- Encara que no vol casar-se amb ella, ho acaba fent perquè ho diu el destí:

«El príncep Ivan va plorar i va plorar, però no hi havia res a fer: s'havia de casar amb la granota. Tots ells es van casar segons els seus rituals i, quan es va casar, la granota era sobre una safata».

Funcions XXV - XXX

- Funció XXV: es proposa una tasca difícil

El tsar proposa a les nores tres «proves de fabricació» (Propp, 1971: 70). Normalment, només hi ha una prova però en aquest cas n'hi ha tres i la tercera fa d'enllaç amb la segona part del conte. En aquest relat, les mullers duen a terme les tasques perquè el tsar vol veure quines habilitats tenen i així saber si seran bones esposes per als seus fills.

- Primera prova: cosir una camisa

«Però vet aquí que un dia el tsar volia veure quines eren les aptituds de les nores, volia saber quina d'elles era la més hàbil. Aleshores va ordenar a les nores que cosissin la millor camisa».

- Segona prova: coure pa

«El tsar va donar una nova ordre: aquesta vegada volia que les nores fessin pa i que l'hi portessin; volia que prepararessin un pa ben tendre i ben blanc».

- Tercera prova: saber qui balla millor

«Després, al tsar se li va acudir fer un ball perquè volia veure quina de les seves nores ballava millor».

- Funció XXVI: la tasca és realitzada

La princesa granota no duu a terme les proves ella mateixa, sinó que en les dues primeres demana ajuda a les «minyones i criades» (Vegeu “Problema pragmàtic 2”, pàg. 12) i en l'altra fa servir la màgia.

- Primera prova: la granota demana ajuda a les minyones i a les criades

«[...] es va treure la pell de granota, es va convertir en una bonica noia i va cridar:

—Minyones i criades! Feu alguna cosa!

Les minyones i les criades li van portar tot seguit una camisa de la millor qualitat».

- Segona prova: la granota enganya a les altres nores i torna a demanar ajuda

«[...] les altres dues nores es reien de la granota però, després de la prova de la camisa, havien enviat una minyona perquè l'espiés; volien saber com s'ho faria. Però la granota se'n va adonar i per això va agafar la massa mare i la va deixar reposar, després va treure la tapa i va llançar directament la massa al foc. [...] La granota astuta les havia enganyades i tan bon punt s'ho havien cregut, va netejar el forn i, ho va deixar tot com si no hi hagués passat res. Se'n va anar al porxo, es va treure la pell de granota i va cridar:

—Minyones i criades! Ara feu-me un pa tan bo com aquell que el meu sogre només menja els diumenges i els dies de festa.

Les minyones i les criades van portar tot seguit el pa».

- Tercera prova: la granota no demana ajuda, sinó que fa màgia

«Van començar a menjar i beure, però la princesa granota rosegava un os i després se'l posava a la màniga, bevia alguna cosa i el que quedava s'ho

posava a l'altra màniga. [...] I quan la granota va moure la mà dreta, de la màniga van aparèixer arbres i rius; quan va moure l'esquerra, van sortir volant molts ocells de mil colors».

- Funció XXVII: l'heroi és reconegut

La princesa és la millor en totes tres proves. I tot i que, tots se'n burlaven del príncep per estar casat amb una granota, ara tots l'admiren perquè resulta que és una princesa molt bonica i la millor muller. El tsar no sospita que ella no ha fet res en les dues primeres proves i que tot ha estat per art de màgia.

- Reconeixement primera prova:

«—Això sí que és una camisa per portar el diumenge de Pasqua!» (Vegeu "Problema extralingüístic 3", pàg. 10).

- Reconeixement segona prova:

«—Aquest sí que és el pa que s'ha de menjar el diumenge de Pasqua».

- Reconeixement tercera prova:

«Ella va agafar el príncep Ivan per anar a ballar i tots dos ballaven i ballaven, i giraven i giraven, feien goig de veure com ballaven. [...] Es van quedar tots bocabadats».

Els dos fills més grans després de la primera prova sospiten de la granota:

«—No ho veus, que ens hem rigut en va del príncep Ivan? La seva muller no és una granota, sinó una mena de bruixa!».

L'organització de grans banquetes i balls serveix per enllaçar una tasca difícil amb el reconeixement de l'heroi.

- Funció XXVIII: el malvat queda desemmascarat

El malvat en aquest conte són les mullers dels dos prínceps grans. En si elles no són ni malvades, ni l'agressor, però com que menyspreen la granota fan el paper de malvades perquè l'envegen i la menyspreen. Les desemmascaren a la segona i tercera prova.

- Segona prova: les nores reconeixen que han copiat la granota i el tsar menysprea els seus pans.

«Quan el pare va agafar el pa dels germans grans, les seves esposes van admetre que havien posat el pa al forn com ho havia fet la granota, però a elles se'ls havia socarrimat».

- Tercera prova: les nores imiten la granota al ball. Si la granota rosega un os i després se'l posa a la màniga, beu alguna cosa i el que queda s'ho posa a l'altra, les nores també ho fan, però a elles no els hi surt gens bé:

«Llavors les altres nores van anar a ballar i volien fer el mateix que havia fet la princesa granota: van moure la màniga dreta i els ossos van sortir disparats i van anar a parar als convidats; van moure la màniga esquerra i l'aigua els va esquitxar a tots».

- Funció XXX: el fals heroi, l'agressor o el malvat és castigat

No hi ha un càstig pel fals heroi, simplement s'ha demostrat quina és la millor muller. Però, això sí, el tsar menysprea les seves camises, els pans i s'enfada amb elles al ball:

- Primera prova: el tsar menysprea les camises de les nores.

«—Només serveix per anar als banys russos!

—Me la posaré per anar per casa!»

(Vegeu “Problemes extralingüístics 4 i 5”, pàg. 11)

- Segona prova: el tsar menysprea els pans.

«Primer, el tsar va agafar el pa del germà gran, el va mirar i el va tornar a la cuina i i amb el pa del germà mitjà va fer el mateix.

- Tercera prova: el tsar s'enfada i demana que saturin perquè mentre ballen tiren ossos i esquitxen amb aigua els convidats:

«Al tsar, això no li va agradar gens i va cridar:

—Ja n'hi ha prou, atureu-vos!».

Funcions I - XXII

- Funció I: un dels membres de la família s'allunya de casa

Aquí comença la segona part del conte. Segons Propp, aquesta és la primera funció en l'estructura general dels contes meravellosos, però com ja hem demostrat aquesta estructura no és aplicable en aquest relat.

Després del ball el príncep se'n va corrents cap a casa perquè té un pla: vol que la princesa deixi de ser una granota i sigui per sempre una bonica noia.

«Quan el ball arribava a la fi, el príncep Ivan va anar corrents cap a casa [...]».

- Funció II: recau sobre el protagonista una prohibició

La prohibició no s'explica al conte, però un lector rus coneix la història: per culpa d'un malefici una bonica princesa es converteix en granota durant uns quants anys. La prohibició no recau sobre el protagonista, però també l'afecta perquè a partir d'aquest moment haurà de recuperar la princesa.

- Funció III: la prohibició és transgredida

Les funcions II i III són un element doble. De vegades no s'indica la prohibició, però es pot sobreentendre com en aquest conte. Com que el príncep Ivan vol que la seva dona deixi de ser una granota i sigui sempre una bonica princesa, quan el príncep torna del ball intenta fer el que sigui perquè tots dos puguin estar junts per sempre:

«[...] i es va posar a buscar la pell de la seva muller, la va trobar i la va cremar».

- Funció V: l'agressor rep informacions sobre la víctima

La funció IV (l'agressor intenta obtenir notícies) no existeix en aquesta versió del conte. Per tant, de la funció III es passa directament a la V perquè l'heroi no intenta obtenir informació. Però abans de desaparèixer, ella li diu:

«—Oh, príncep Ivan, si haguessis tingut paciència, jo ara seria teva i Déu ho sap. Adéu-siau! Busca'm a les terres més llunyanes, al regne de més enllà —i la princesa va desaparèixer de cop».

- Funció VIII: l'agressor fa mal a un dels membres de la família o li causa perjudicis

Funció VIII-a: a algun dels membres de la família li falta alguna cosa.

El trencament de la prohibició provoca aquesta funció imprescindible que li dóna una altra perspectiva al conte. Per aquest motiu, podem considerar que la funció I, II i III són la fase preparatòria d'aquesta segona part.

Normalment, l'agressor és una persona aliena, però en aquest conte el protagonista provoca la desaparició. El príncep Ivan cala foc a la pell de la seva muller embruixada i, per això, ella desapareix. Aquesta carència dóna lloc a la cerca.

- Funció IX: es coneix la notícia de la malifeta o de la mancança, es dirigeixen a l'heroi amb una pregunta o un ordre, el criden o el fan partir

En aquest cas, la iniciativa de marxar és de l'heroi i no pas d'un altre personatge. Com és costum en moltes històries populars, els seus pares li donen la benedicció abans de marxar:

«Un bon dia, va demanar la benedicció als pares per anar a buscar la granota».

- Funció X: l'heroi accepta o decideix actuar

Propp afirma que aquesta funció només existeix quan l'heroi ha de marxar per buscar alguna cosa o a algú, en el nostre cas a la princesa granota.

Les funcions IX i X estan unides en la mateixa frase:

«El príncep Ivan va intentar casar-se amb una altra dona, però no va poder fer-ho perquè encara trobava a faltar la seva muller. Un bon dia, va demanar la benedicció als pares per anar a buscar la granota».

- Funció XI: l'heroi se'n va de casa

Al cap d'un any l'heroi va a buscar la princesa granota «a les terres més llunyanes al regne més llunyà»:

«Dit i fet: va caminar molt i, de sobte, va trobar una cabanyeta de cara al bosc i d'esquena a ell [...]».

- Funció XII: l'heroi passa una prova, un qüestionar, lluita una batalla, etc. que el prepara per rebre un objecte o un auxiliar màgic

Quan l'heroi arriba a la primera cabanyeta ha de complir una petita prova. La cabanyeta està de cara al bosc i d'esquena a ell, però ell coneix les paraules màgiques per fer que es giri:

«—Cabanya, cabanyeta! Posa't com Déu mana! Gira't de cara cap a mi i d'esquena al bosc» (Vegeu “Problema pragmàtic 3”, pàg. 12; “Dificultat de traducció 2”, pàg. 13).

Després de girar-se en rodó, el príncep Ivan entra a dins i s'hi troba una velleta. Abans de tot, el príncep Ivan li demana de menjar i de beure perquè això forma part del codi d'hospitalitat:

«—Fuig, fuig! Guaita qui tenim aquí! Aquí que no ve mai cap ésser viu per la seva pròpia voluntat i de sobte apareix el príncep Ivan en carn i ossos! Cap on vas, príncep Ivan?»

—Abans de tot, vella, dóna'm menjar i beure, i després pregunta'm el que vulguis.

La vella li va donar menjar i beure, li va preparar el llit [...]».

- Funció XIII: l'heroi reacciona davant les accions del futur donador

«La vella li va donar menjar i beure, li va preparar el llit i el príncep Ivan li va dir:

—Iaia! Busco l'Elena la Bonica».

- Funció XIV: l'objecte màgic passa a disposició de l'heroi

A l'heroi no se li dóna cap objecte però sí que se li diu què ha de fer ara:

«—Oh, fillet, has tardat molt de temps en venir! Al principi ella pensava molt en tu, però ara ja no tant; fa temps que no em ve a veure. Vés a casa de la meva germana mitjana, ella sabrà on és».

- Funció XV: l'heroi és transportat prop del lloc on es troba l'objecte

«De bon matí, el príncep Ivan es va posar en marxa, va arribar a la cabanyeta i va dir:

—Cabanya, cabanyeta! Posa't com Déu mana! Gira't de cara cap a mi i d'esquena al bosc».

Quan el príncep arriba a la cabanyeta de la germana mitjana repeteix les paraules màgiques perquè la cabanyeta es giri i pugui entrar. Com en les proves de fabricació, aquí també ens trobem amb una triplicació, però amb la diferència que en aquestes proves, l'heroi ha d'anar a totes tres cabanyetes, entrar-hi a partir d'un conjur i preguntar on és l'Elena la Bonica. A la primera cabanya la iaia diu al príncep que ha d'anar a casa de la seva germana mitjana.

Després d'entrar a la següent cabanya, la vella li explica que ha de fer per poder trobar finalment la seva estimada princesa i poder trencar el malefici:

«—Oh, príncep Ivan —va dir la vella—com és que has tardat tant a venir? Ella va començar a oblidar-te i aviat es casarà amb un altre home! Ara viu a casa de la meva germana gran, vés-te'n cap allà però estigues ben atent: en apropiant-te'n, ella sabrà que véns. I, aleshores, l'Elena es convertirà en un fus, aquella barreta de fusta que serveix per a filar a mà i, la seva roba, en or. La meva germana començarà a filar l'or i, quan acabi d'enrotllar el fil al fus, el posarà dins el baül i el tancarà. Primer, hauràs de trobar la clau, després obrir el baül i trencar el fus i tirar la punta cap enrere i la resta cap endavant i, llavors, ella apareixerà davant teu».

Quan arriba a casa de la germana gran, en aquesta versió del conte, no diu el conjur i tampoc pregunta per l'Elena la Bonica, però hem de suposar que s'omet perquè la triplicació és un element clau en els contes russos. Llavors, la segona part comença quan es parla del fus perquè, al cap i a la fi, és allò que necessita per tornar a veure la seva esposa:

«I en aquell moment la vella, que estava filant el fil, va posar el fus dins el baül, el va tancar amb clau i va guardar la clau. Ell va agafar la clau, va obrir el baül, va treure el fus i el va trencar tal com li havien dit, va tirar la punta cap enrere i la resta cap endavant».

- Funció XIX: la malifeta inicial és reparada o la mancança satisfeta

Aleshores, després de trencar el fus d'una manera determinada («trencar el fus i tirar la punta cap enrere i la resta cap endavant») apareix l'Elena la Bonica:

«—Oh, com és que has tardat tant, príncep Ivan? Gairebé em caso amb un altre; de fet, arribarà aviat...».

- Funció XX: l'heroi retorna

Com que el príncep Ivan ja ha trobat la princesa tots dos poden tornar al seu regne i viure feliços per sempre més:

«L'Elena la Bonica va agafar la catifa màgica de la vella, s'hi van asseure i se'n van anar volant com els ocells.»

- Funció XXI: l'heroi és perseguit

Abans de poder ser feliços els persegueixen:

«En aquell moment, va arribar el nuvi, i es va assabentar que se n'havien anat, així d'astut era! Els va anar al darrere i corria i corria, i de poc gairebé els atrapa; [...]»

- Funció XXII: l'heroi és auxiliat

No hi ha un personatge extern que auxilia a l'heroi i a la princesa, però se salven perquè «el nuvi en no podia sortir», del seu regne.

Fi

Com hem vist al context previ, l'heroi es casa al principi i no sabem si acaba pujant al tron o no, només sabem que:

«Van volar fins al palau i tothom estava content. Van viure feliços per sempre més, per l'alegria de tothom.»

4.2. Personatges

Els personatges dels contes meravellosos acostumen a ser molt diferents en edat, aparença, sexe, tipus de preocupacions i estat civil entre un gran nombre de qualitats. Totes aquestes proporcionen al conte un encant i una bellesa únics. Tot i això, realitzen sempre les mateixes accions, com per exemple, el príncep Ivan troba a faltar la princesa i marxa a buscar-la. A cada classe de personatge li corresponen unes funcions determinades i el conjunt de funcions en què actua cada personatge és el que Vladímir Propp anomena esferes d'acció. Al conte hi podem trobar les següents esferes d'acció:

- Malvat (les altres dues nores i el nuvi): realitzen les proves, copien a la princesa i són desemascarades. En canvi, el nuvi persegueix als dos enamorats.
- Donant (la velleta): inclou la preparació de la transmissió de la informació i donar la informació. Hi ha moltes maneres de donar a l'heroi l'objecte màgic o la informació que necessita, aquí se l'indica on ha d'anar i com ha de trencar el fus.
- Princesa: personatge buscat. A més a més, en aquest conte la princesa és qui realitza les tasques difícils i això és un fet poc comú en la majoria de contes.
- Tsar: mana realitzar tasques difícils, descobreix al malvat i reconeix la princesa.
- Heroi: marxa per buscar la princesa, reacciona amb la informació del donant i la tornada al regne.

4.3. Conclusions

A partir de les nostres investigacions hem pogut comprovar que totes les idees que Propp menciona en els seus llibres apareixen al text original, tant els personatges com les situacions. Altrament, també hem pogut veure que totes les funcions no han d'aparèixer en un conte i que, simplement, això pot variar segons els protagonistes i la història. A més a més, hem demostrat que el nostre relat segueix la majoria de funcions estipulades per Propp, però no l'ordre (situació inicial, primera part: de la funció XXV a la XXX, segona part: de la funció I a la XXII) i que, evidentment, és considerat un conte meravellós: l'heroi vol recuperar alguna cosa o a algú.

5. Conclusions

Amb el Treball de Fi de Grau «*Царевна-лягушка* “La princesa granota”»: traducció, anàlisi estructural i problemes de traducció del conte popular rus» hem volgut aportar el nostre granet de sorra a la manca de literatura infantil russa traduïda al català.

Podem dir amb molta satisfacció que s’han complert tots els propòsits inicials: aconseguir una bona traducció per als més menuts i descobrir com s’interrelacionen les accions dels personatges amb el relat. Quant a la traducció, ens hem topat amb grans dificultats pel que fa al vocabulari i a la construcció de les frases. S’han pogut solucionar amb l’ajuda de diccionaris monolingües i bilingües, enciclopèdies i llibres sobre literatura i folklore tant en català, com en castellà, anglès o rus i amb els coneixements de la tutora d’aquest treball. A part dels problemes que hem trobat relacionats amb el lèxic, la gramàtica i certs elements extralingüístics, hem considerat necessari crear un apartat per a les dificultats de traducció que ens hem trobat a l’hora de traduir. Cal també mencionar que com que la traducció del conte va destinada a un públic infantil, hem tingut molta cura amb la redacció i l’adaptació d’alguns termes. L’altre propòsit era estudiar les relacions entre els personatges i la història i per fer-ho ens hem basat amb les exhaustives investigacions de Vladímir Propp. Gràcies als estudis d’aquest conegut etnòleg, hem pogut fer una anàlisi estructural molt detallada de les funcions de Propp que apareixen en aquest conte. Ara sabem com es relacionen, quin ordre segueixen les accions i quin paper tenen els personatges.

Al principi no n’estàvem completament segurs de l’elecció del conte perquè tot el treball havia de girar al voltant d’un sol relat. Però, ara que ja tenim el treball enllestit, creiem que no ens vam equivocar. És el típic conte tradicional rus, té una bona història narrativa i ens ha servit per fer un bon anàlisi estructural.

Com a conclusió més personal, creiem que hem superat les expectatives que teníem al principi i hem aconseguit fer una bona traducció del conte “La princesa granota”. També volem comentar les ganes que tenim de continuar traduint literatura infantil russa, sobretot contes tradicionals. Ara ja estem familiaritzats amb les estructures gramaticals i sabem on buscar aquest vocabulari tan complex. A més, ja sabem on poder trobar possibles solucions a la majoria de problemes i dificultats de traducció que puguem tenir. També sabem buscar els ritmes interns i entenem els jocs de paraules i, per tant, seria molt més fàcil tornar a traduir un conte sobretot perquè entendríem molt més els aspectes culturals.

6. Bibliografia

Llibres en paper

Balina, Marina, Helena Goscilo, and Mark Lipovetsky. *Politicizing Magic: An Anthology of Russian and Soviet Fairy Tales*. Evanston: Northwestern University Press, 2005. Print.

Creus, Jacint. "Personatges, gèneres, funcions i continguts de la narrativa oral africana". *Escola Catalana* 353 (1998): 8-10. Print.

Croft, Lee B. *Not to Perish: Articles by an American Professor of Russian*. Phoenix: Capstone Publications, 2008. Print.

Dahl, Vladímir. *Толковый словарь живого великорусского языка*. В 4-х томах. Москва: Русский язык, 1978.

Hurtado, Amparo. *Traducción y traductología: introducción a la traductología*. 6ª ed. Madrid: Ediciones Cátedra, 2013. Print

Nord, Christiane. *Text Analysis in Translation: Theory, Methodology, and Didactic Application of a Model for Translation-oriented Text Analysis*. Trans. Penelope Sparrow. Amsterdam: Rodopi, 1991. Print.

Pey, S. *Diccionari de sinònims i antònims amb vocabulari de barbarismes*. 20à impr. Barcelona: Editorial Teide S.A., 2002. Print.

Prat, Juan José. "El héroe en los relatos folklóricos: Patrones biográficos, leyes narrativas e interpretación". *Revista de Folklore* 300 (2005): 183-199. Print.

Propp, Vladímir. *Morfología del cuento*. Madrid: Fundamentos, 1971. Print.

--- *Las raíces históricas del cuento*. Madrid: Fundamentos, 1974. Print.

--- *Las transformaciones del cuento*. México: Letra Cierta, 1979. Print.

Riordan, James. *Русские народные сказки (A Russian Folk Tale Reader)*. Moscow: Russky Yazyk Publishers and London&Wellingborough: Collets, 1990. Print.

Soriano, Marc. *La literatura para niños y jóvenes: guía de exploración de sus grandes temas*. Buenos Aires: Ediciones Colihue SRL, 1995. Print.

Valriu, Caterina. *Paraula viva: Articles sobre literatura oral*. Barcelona: Publicacions Abadía de Montserrat, S.A., 2008. Print.

Fonts en línia

Diccionari de la llengua catalana. 2à ed. Institut d'Estudis Catalans. Web. 10 abril 2015. <<http://dlc.iec.cat/>>

Diccionario de la lengua española, Real Academia Española, Madrid. Web. 20 maig 2015 <<http://www.rae.es/recursos/diccionarios/drae>>

Glosbe: diccionario en línea multilingüe. Web. 15 abril 2015. <<https://ca.glosbe.com/>>

"Isba." "Rus" *Gran Enciclopèdia Catalana*. Enciclopèdia Catalana, SAU, 2015. Web. 2 març 2015.

Multitran: diccionario en línea multilingüe. Web. 28 maig 2015. <<http://www.multitran.ru/c/m.exe?a=1&SHL=2>>

Navarro, M^o Antonia. "El conte com a eina pedagògica per a l'adquisició de competències socials i el tractament de la multiculturalitat". 2003. Web. 10 maig 2015. <<http://redined.mecd.gob.es/xmlui/bitstream/handle/11162/16333/0720051000096.pdf?sequence=1>>.

Optimot, consultes lingüístiques. Generalitat de Catalunya. Web. 28 maig 2015. <<http://dlc.iec.cat/>>

PACTE group. "Results of the Validation of the PACTE Translation Competence Model: Translation Project for Dynamic Translation Index." *Methods and Strategies of Process Research: Integrative Approaches in Translation Studies*. Amsterdam. Ed. Sharon O'Brien. Amsterdam: John Benjamins, 2011. Web. 20 març 2015.

Ros, Roser. "Conte ve, mentida va". Servei d'Inmersió i Ús de la Llengua: Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació. Barcelona: Benecé Produccions S.L., 2009. Web. 10 maig 2015. <http://www.xtec.cat/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/943b3e6b-1278-4873-900f-96fe6503c69c/proposta_activitats.pdf >

Yandex: diccionario en línea multilingüe. Web. 2 juny 2015. <<https://translate.yandex.ru/>>

Annex

1. Царевна-лягушка

1

1. Царевна-лягушка

В стары годы, в старопрежни, у одного царя было три сына — все они на возрасте. Царь и говорит: «Дети! Сделайте себе по самострелу и стреляйте: кака женщина принесёт стрелу, та и невеста; ежели никто не принесёт, тому, значит, не жениться». Большой сын стрелил, принесла стрелу княжеска дочь; средний стрелил, стрелу принесла генеральска дочь; а малому Ивану-царевичу принесла стрелу из болота лягушка в зубах. Те братья были веселы и радостны, а Иван-царевич призадумался, заплакал: «Как я стану жить с лягушей? Век жить — не реку перебрести или не поле перейти!» Поплакал-поплакал, да нечего делать — взял в жёны лягушу. Их всех обвенчали по ихнему там обряду; лягушу держали на блюде.

Вот живут они. Царь захотел одиножды посмотреть от невесток дары, котора из них лучше мастерица. Отдал приказ. Иван-царевич опять призадумался, плачет: «Чего у меня сделает лягуша! Все станут смеяться». Лягуша ползат по полу, только квакат. Как уснул Иван-царевич, она вышла на улицу, сбросила кожух, сделалась красной девицей и крикнула: «Няньки-маньки! Сделайте то-то!» Няньки-маньки тотчас принесли рубашку самой лучшей работы. Она взяла её, свернула и положила возле Ивана-царевича, а сама обернулась опять лягушей, будто ни в чём не бывала! Иван-царевич проснулся, обрадовался, взял рубашку и понёс к царю. Царь принял её, посмотрел: «Ну, вот эта рубашка — во Христов день надевать!» Средний брат принёс рубашку: царь сказал: «Только в баню в ней ходить!» А у большого брата взял рубашку и сказал: «В чёрной избе её носить!» Разошлись царски дети; двое-то и судят между собой: «Нет, видно, мы напрасно смеялись над женой Ивана-царевича, она не лягуша, а кака-нибудь хитра (чародейка)!»

Царь даёт опять приказанье, чтоб снохи состряпали хлебы и принесли ему напоказ, котора лучше стряпат? Те невестки сперва смеялись над лягушей; а теперь, как пришло время, они и послали горнишну подсматривать, как она станет стряпать. Лягушка смекнула это, взяла, замесила квашню, скатала, печь сверху выдолбила, да прямо туда квашню и опрокинула. Горнишна увидела, побежала, сказала своим барыням, царским невесткам, и те так же сделали.

А лягуша хитрая только их провела, тотчас тесто из печи выгребла, всё очистила, замазала, будто ни в чём не бывала, а сама вышла на крыльцо, вывернулась из кожуха и крикнула: «Няньки-маньки! Состряпайте сейчас же мне хлебов таких, каки мой батюшка по воскресеньям да по праздникам только ел». Няньки-маньки тотчас притащили хлеба. Она взяла его, положила возле Ивана-царевича, а сама сделалась лягушей. Иван-

царевич проснулся, взял хлеб и понёс к отцу. Отец в то время принимал хлебы от больших братовей; их жёны как попускали в печь хлебы так же, как лягушка, — у них и вышло кули-мули. Царь наверно принял хлеб от большого сына, посмотрел и отослал на кухню; от среднего принял, туда же послал. Дошла очередь до Ивана-царевича; он подал свой хлеб. Отец принял, посмотрел и говорит: «Вот это хлеб — во Христов день есть! Не такой, как у больших снох, с закалой!»

После этого вздумалось царю сделать бал, посмотреть своих сношек, котора лучше пляшет? Собрались все гости и снохи, кроме Ивана-царевича; он задумался: «куда я с лягушей поеду?» И заплакал навзрыд наш Иван-царевич. Лягуша и говорит ему: «Не плачь, Иван-царевич! Ступай на бал. Я через час буду». Иван-царевич немного обрадовался, как услышал, что лягуша бает; уехал, а лягуша пошла, сбросила с себя кожух, оделась чудо как! Приезжает на бал; Иван-царевич обрадовался, и все руками схлопали: кака красавица! Начали закусывать; царевна огложет коску, да и в рукав, выпьет чего — остатки в другой рукав. Те сножи видят, чего она делат, и они тоже коски кладут к себе в рукава, пьют чего — остатки льют в рукава. Дошла очередь танцевать; царь посылает больших снох, а они ссылаются на лягушу. Та тотчас подхватила Ивана-царевича и пошла; уж она плясала-плясала, вертелась-вертелась — всем на диво! Махнула правой рукой — стали леса и воды, махнула левой — стали летать разные птицы. Все изумились. Отплясала! — ничего не стало. Други снохи пошли плясать, так же хотели: котора правой рукой ни махнёт, у той кости-та и полетят, да в людей, из левого рукава вода разбрызжет — тоже в людей. Царю не понравилось, закричал: «Будет, будет!» Снохи перестали.

Бал был на отходе. Иван-царевич поехал наперёд, нашёл там где-то женин кожух, взял его да и сжёг. Та приезжает, хватилась кожуха: нет! — сожжён. Легла спать с Иваном-царевичем; перед утром и говорит ему: «Ну, Иван-царевич, немного ты не потерпел; твоя бы я была, а теперь бог знат. Прошай! Ищи за тридевять земель, в тридесятом царстве». И не стало царевны.

Вот год прошёл. Иван-царевич тоскует о жене; на другой собрался, выпросил у отца, у матери благословенье и пошёл. Идёт долго уж, вдруг попадается ему избушка — к лесу передом, к нему задом. Он и говорит: «Избушка, избушка! Стань по-старому, как мать поставила — к лесу задом, а ко мне передом». Избушка перевернулась. Вошёл в избу; сидит старуха и говорит: «Фу, фу! Русской коски слыхом было не слыхать, видом не видать, нынче русска коска сама на двор пришла! Куда ты, Иван-царевич, пошёл?» — «Прежде, старуха, напой-накорми, потом вести расспроси». Старуха напоила-накормила и спать положила. Иван-царевич говорит ей: «Бабушка! Вот я пошёл доставать Елену Прекрасну». — «Ой, дитяtko, как

ты долго (не бывал)! Она с первых-то годов часто тебя поминала, а теперь уж не помнит, да и у меня давно не бывала. Ступай вперёд к средней сестре, та больше знат».

Иван-царевич поутру отправился, дошёл до избушки и говорит: «Избушка, избушка! Стань по-старому, как мать поставила, — к лесу задом, а ко мне передом». Избушка перевернулась. Он вошёл в неё, видит — сидит старуха и говорит: «Фу, фу! Русской коски слыхом было не слышать и видом не видать, а нынче русска коска сама на двор пришла! Куда, Иван-царевич, пошёл?» — «Да, вот, бабушка, доступать Елену Прескасну». — «Ой, Иван-царевич — сказала старуха, — как ты долго! Она уж стала забывать тебя, выходит замуж за другого: скоро свадьба! Живёт теперь у большой сестры, ступай туда да смотри ты: как станешь подходить — у неё узнают, Елена обернётся веретёшком, а платье на ней будет золотом. Моя сестра золото станет вить; как совьёт веретёшко, и положит в ящик, и ящик запрёт, ты найди ключ, отвори ящик, веретёшко переломи, кончик брось назад, а корешок перед себя: она и очутится перед тобой».

Пошёл Иван-царевич, дошёл до этой старухи, зашёл в избу; та вьёт золото, свила его, веретёшко и положила в ящик, заперла и ключ куда-то положила. Он взял ключ, отворил ящик, вынул веретёшко и переломил по сказанному, как по писаному, кончик бросил за себя, а корешок перед себя. Вдруг и очутилась Елена Прекрасна, начала здороваться: «Ой, да как ты долго, Иван-царевич? Я чуть за другого не ушла!» А тому жениху надо скоро быть. Елена Прекрасна взяла ковёр-самолёт у старухи, села на него, и понеслись, как птица полетели. Жених-от за ними вдруг и приехал, узнал, что они уехали; был тоже хитрый. Он ступай-ка за ними в погоню, гнал, гнал, только сажон десять не догнал: они на ковре влетели в Русь, а ему нельзя как-то в Русь-то, воротился; а те прилетели домой, все обрадовались, стали жить да быть да животы наживать — на славу всем людям.